

5 veelgestelde vragen van ouders over compensatie, belasting(vrijstellingen) en schulden

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

December 2023, versie 1.0

Versiebeheer	Doorgevoerde wijzigingen
Versie 1.0 dec 2023	

Inhoud

1.	De samenhang van de hersteloperatie in perspectief	4
2.	Vijf veel gestelde vragen van ouders	6

Inleiding

Bij een groot aantal ouders is tussen 2005 en 2019 onrecht de kinderopvangtoeslag stopgezet door de Belastingdienst. Deze ouders, hun gezinnen, hun ex-toeslagpartners en nabestaanden is ernstig onrecht aangedaan. Sinds 2020 werkt de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) aan het financiële herstel van dit onrecht. Het financiële herstel bestaat uit financiële compensatie, een schuldenaanpak, en eventuele aanvullende schadecompensatie.

Veel gedupeerden en hun kinderen ondervinden nog dagelijks de gevolgen van de manier waarop de terugvordering van de kinderopvangtoeslag plaatsvond. Zij hebben recht op begrip, erkenning en ondersteuning. De hersteloperatie draagt bij aan het herstellen van het onrecht, het realiseren van een nieuwe start en het herstellen van het verloren vertrouwen in de overheid.

Brede ondersteuning gemeenten

Binnen de hersteloperatie bieden gemeenten brede ondersteuning aan (mogelijk) gedupeerde ouders en hun gezinnen, ex-toeslagpartners, kinderen en nabestaanden. De hulp vindt plaats op de vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk. Uitgangpunten bij het verlenen van brede ondersteuning door gemeenten zijn: maatwerk, ruimhartigheid, eigen regie en keuzevrijheid voor de ontvangers van de brede ondersteuning.

Wat doet de VNG?

De VNG begeleidt gemeenten bij het bieden van brede ondersteuning. Dat doen we onder andere via wekelijkse besprekingen, verdiepende expertsessies, opleidingen en trainingen, handreikingen en een interactieve routekaart die de stappen in het herstelproces inzichtelijk maakt. Gemeenten kunnen met vragen over de brede ondersteuning en de hersteloperatie ook terecht bij het landelijk herstellpunt van de VNG. De VNG vertegenwoordigt daarnaast gemeenten in gesprekken met het rijk in relatie tot de hersteloperatie.

Over dit document

Dit document heeft als doel gemeenten te informeren over de samenhang tussen de betaling van compensatie, de reikwijdte van de schuldenaanpak en de regelingen die zijn opgesteld voor het al dan niet betalen van belastingen en de rol van het ontstaan van vermogen door de uitbetaling van compensatie bij het continueren of starten van regelingen voor inkomen.

Landelijk programma herstel toeslagen

Deze handreiking maakt onderdeel uit van de documentatie van het landelijk programma herstel toeslagen voor gemeenten. Alle documentatie van het landelijk programma vindt u op [vng.nl](https://www.vng.nl).

Heeft u vragen over de hersteloperatie? [Mail](#) of bel ons via 070 – 373 82 32.

1. De samenhang van de hersteloperatie in perspectief

Ouders een nieuwe start laten maken is niet mogelijk zonder een gezonde financiële basis. De samenhang tussen de verschillende onderdelen van de hersteloperatie zoals de brede ondersteuning door gemeenten en de financiële compensatie en schuldenaanpak komt vaak terug in gesprekken die brede ondersteuners met ouders voeren.

- Voor de uitvoering zijn dit losstaande onderdelen die aanvullend op elkaar bijdragen aan herstel en het realiseren van de nieuwe start. Ouders zien de hersteloperatie vaak als één samenhangend geheel. Dat zorgt soms voor spanning en onbegrip. De VNG ontvangt regelmatig vragen over het compensatiebedrag, de belastingvrijstellingen en schulden(aanpak). Formeel gezien vallen deze onderwerpen binnen het financieel herstel en horen zij niet bij het takenpakket van gemeenten. Toch is er wel degelijk samenhang tussen de brede ondersteuning en het financieel herstel en de schuldenaanpak. De Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) voert het financieel herstel uit. Dit bestaat uit het compensatiebedrag (Catshuisregeling), eventueel aanvullende schade en een schuldenaanpak voor publieke (landelijke) schulden
- Het rijk heeft een schuldenaanpak ingericht waarbij Sociale Banken Nederland (SBN) via een digitaal loket de private schulden en de betalingen van schulden uit de compensatie voor erkend gedupeerde ouders uitvoert.
- Gemeenten bieden binnen het emotioneel herstel brede ondersteuning op de vijf leefgebieden aan ouders, gezinnen en de zelfstandig wonende kinderen van gedupeerde ouders om een nieuwe start te kunnen maken. Daarnaast hebben gemeenten een rol in het kwijtschelden van lokale publieke schulden die vallen onder de reikwijdte van de schuldenregeling.

In meerdere wetten zijn artikelen opgenomen waarin rekening gehouden wordt met het ontstaan van vermogen bij gedupeerde ouders met een lopende uitkering, toeslagen en het betalen van belastingen. In een reguliere situatie heeft het bestaan van vermogen gevolgen op deze inkomensvormen. Voor gedupeerde ouders heeft de wetgever hier rekening mee gehouden.

Ouders hebben ook vragen bij het inzetten van de ontvangen compensatie voor het

afbetalen van (de hoofdsom) van leningen die gedaan zijn om de invorderingen van de Belastingdienst te betalen.

In vijf vragen en antwoorden wordt de samenhang van de regelingen en de ontvangen compensatie(s) toegelicht. De vragen zijn opgesteld vanuit het ouderperspectief. De ouder stelt de vraag aan de gemeente.

2. Vijf veel gestelde vragen van ouders

1. **Waarom worden informele schulden, zoals geldleningen door familie, zonder notariële akte niet vergoed?**

Veel ouders geven aan dat zij bewijsstukken kunnen overleggen en zo kunnen aantonen dat zij private (informele) leningen zijn aangegaan die ingezet zijn om de invordering bij de Belastingdienst of andere schulden te voldoen. Ouders geven aan dat zij door de situatie waarin zij verkeerden geen extra kosten konden maken voor het opstellen van een notariële akte. Wat is de reden dat het rijk informele schulden zonder notariële akte niet betaald en deze niet onder de schuldenregeling vallen?

Antwoord

Dit is een onderwerp waar in de Tweede Kamer regelmatig over gesproken is. Vanuit de wetgever is de keuze gemaakt om voor wat betreft de private schulden enkel de achterstanden – en niet de hoofdsommen – te vergoeden. Het gaat dus nooit om het betalen door het rijk van de gehele lening / private schuld, maar alleen om de achterstand van de afbetaling op een lening. En juist dit onderdeel – het vaststellen van de *achterstanden van de afbetaling* van een informele private lening is bij wet niet uitvoerbaar wanneer er geen notariële akte is of een vonnis van de rechter is uitgesproken. Anders gesteld: Het is niet mogelijk noch uitvoerbaar om achterstanden bij private schulden op een eenduidige manier te kunnen vaststellen anders dan via een notariële akte of een vonnis van de rechter.

Nog goed om te weten: betalingen aan de Belastingdienst die door de ouder zijn gedaan, ook als hiervoor geld is geleend bij familie, krijgt de ouder terug via de UHT. De ontvangen Catshuisregeling en/of het compensatiebedrag kan worden gebruikt om het geleende bedrag terug te betalen. Dat klinkt misschien vreemd, maar is niet onlogisch. Het bedrag wat uit de beoordeling volgt, is deels opgebouwd uit hetgeen is afbetaald aan de Belastingdienst. Er zijn ook ouders die niet hebben afbetaald op de vordering van de Belastingdienst. Zij ontvangen verhoudingsgewijs minder compensatie. Ouders die wel op de vordering van de Belastingdienst hebben afbetaald, krijgen dit terug. Zij kunnen deze compensatie gebruiken om geleend geld terug te betalen of – als het geld waarmee de vordering is betaald van een spaarrekening komt – terug te storten op de spaarrekening. Heeft de ouder niks afgelost op de vordering van de Belastingdienst, dan krijgt de ouder ook niks terugbetaald.

2. **Waarom gelden de data van 1 januari 2021 en 1 juni 2021? Ik ben als ouder pas veel later erkend als gedupeerde.**

Antwoord:

De datum van 1 januari 2021 voor de publieke schuldenaanpak hangt samen met de bekendmaking van de Catshuisregeling. Eind december 2020 kwam het kabinet bijeen in het Catshuis naar aanleiding van het rapport Ongekend Onrecht. Er werd besloten dat ouders in ieder geval het forfaitaire bedrag van €30.000,- kregen toegekend en ook werden

de eerste contouren van de schuldenaanpak bekend. Er werd aangekondigd dat publieke schulden zouden worden kwijtgescholden en dat er naar een oplossing voor private schuldeisers zou worden gezocht. In de kamerbrief van mei 2021 werden de contouren van de private schuldenaanpak verder bekend gemaakt.

De peildatum van een regeling hangt altijd samen met de datum van aankondiging. Om deze redenen wordt 1 januari 2021 voor publieke schulden en 1 juli 2021 voor private schulden gehanteerd. Anders ontstaat een situatie waarin er nog schulden aangegaan kunnen worden die vervolgens onder de betreffende regeling vallen. Dat zou voor de hersteloperatie inhouden dat een aangemelde ouder zou kunnen stoppen met het betalen van rekeningen om daarna de achterstanden daarop op te voeren.

- 3. Ik ben erkend gedupeerde ouder. Na de uitbetaling van de compensatie geldt er een wettelijke termijn van één jaar schuldenrust onder het moratorium. Gerechtsdeurwaarders mogen geen enkele achterstallige betaling invorderen. Het jaar is voorbij en nu blijkt dat ik als gedupeerde ouder nieuwe schulden heb en de gerechtsdeurwaarder weer beslag legt. Hoe kan dit? En hoe kom ik van deze schulden af?**

Antwoord:

Na uitbetaling van compensatie gaat het wettelijk moratorium in voor de periode van een jaar. De inning van alle opeisbare schulden worden gepauzeerd met een wettelijke termijn van één jaar. Het wettelijk moratorium is van toepassing op alle opeisbare vorderingen: Maar niet alle opeisbare vorderingen worden kwijtgescholden of betaald want niet iedere vordering valt binnen de reikwijdte van de schuldenaanpak. Ze zijn bijvoorbeeld ontstaan na 1 juli 2021.

Schulden die buiten de reikwijdte van de regeling vallen dienen altijd betaald te worden. Ze mogen alleen een jaar lang niet geïnd worden. Het is goed om tijdens de moratoriumperiode samen met uw gemeente of een budgetcoach een overzicht te maken van uw financiën en inzicht te hebben/krijgen in wat misschien niet nu geïnd wordt, maar na een jaar wel betaald moet worden. De gemeente kan u ook helpen met het maken van betaalafspraken met schuldeisers voor na het moment waarop het wettelijk moratorium afloopt.

- 4. Ik ben erkend gedupeerde ouder. Ik maak me zorgen over het bedrag van de compensatie op mijn bankrekening. Wat is het effect op het betalen van verschillende belastingen, mijn huidige uitkering of het recht op andere inkomensafhankelijke regelingen?**

Antwoord:

Algemene Bijstand

Vermogen uit ontvangen compensatie *telt niet* mee als vermogen voor het beoordelen van het recht op bijstand (Participatiewet, IOAW en IOAZ). Bij het beoordelen of u recht heeft op deze inkomensregelingen wordt het ontvangen compensatiebedrag vrijgelaten. Dat

betekent dat het bedrag buiten beschouwing wordt gelaten. U kunt met de uitbetaling van de compensatie het recht op een lopende uitkering niet verliezen. Dit is opgenomen in Artikel 7 van de regeling Participatiewet. Er is geen einddatum op deze regel in de wet opgenomen.

Recht op toeslagen (kinderopvangtoeslag, huurtoeslag, kindgebonden budget en zorgtoeslag)

De ontvangen compensatie **telt niet** mee als vermogen voor de toekenning van deze toeslagen. Ook hier geldt dat de ontvangst van de compensatie geen invloed heeft op lopende uitkering van toeslagen. Per 1 januari 2024 is de vrijstelling vastgesteld voor de periode van 10 jaar.

Gemeentelijke Belastingen en Waterschapsbelasting

Vermogen uit ontvangen compensatie **telt wel** mee als vermogen voor de beoordeling of u in aanmerking komt voor vrijstelling van het betalen van gemeentelijke Belastingen en Waterschapsbelasting. In de afweging is meegenomen dat het (mee)betalen voor gebruik van overheidsvoorzieningen fundamenteel anders is dan het krijgen (of verliezen) van regelingen voor inkomensondersteuning (zoals toegang tot bijstand of toeslagen waarbij de compensatie wél is uitgezonderd).

Vermogensbelasting aan de Belastingdienst

De ontvangen compensatie **telt wel** mee als vermogen (en u betaalt er vermogensbelasting over). Maar niet eerder dan per 1 januari van het kalenderjaar dat volgt op het jaar waarin u de compensatie op uw bankrekening kreeg. U moet dan mogelijk belasting betalen als uw vermogen méér bedraagt dan de wettelijke vrijstelling voor vermogen. Dat is per 1 januari 2023: € 57.000 of € 114.000 met een fiscale partner.

Inkomstenbelasting aan de Belastingdienst

De € 30.000 en andere compensatie worden **niet** gezien als inkomen. Er wordt geen inkomstenbelasting geheven.

De € 30.000 en andere compensatie hebben **geen** invloed op lopende uitkeringen via bijvoorbeeld UWV.

5. Waarom worden schulden uit een Msnp-regeling die is afgesloten voor 5 november 2022 helemaal kwijtgescholden en betaald en die van een latere datum niet?

Van ouders die een schuldregelingsovereenkomst vóór inwerkingtreding van de Wet hersteloperatie toeslagen hebben getekend, wordt de *gehele* oorspronkelijke schuldenlast die onderdeel is van het akkoord gecompenseerd. Ouders in een schuldregeling die in is gegaan voor de ingangsdatum van de wet krijgen 100% van de schulden gecompenseerd – ook schulden die buiten de reikwijdte van de brede schuldenaanpak vallen maar onderdeel zijn van de schuldregeling.

Dat was ook nodig. Het SBN-loket om private schulden in te dienen was in 2021 nog niet gestart en de publieke schuldeisers verleenden nog geen kwijtschelding. De compensatie zou zonder een regeling toekomen aan de schuldeisers en niet aan de ouders. Eenmaal

erkend wilde het kabinet dat de erkende ouders zo snel mogelijk uit de regeling werden gehaald. En zo te zorgen dat het strakke regime van de regeling zo snel mogelijk werd beëindigd. Daarom is gekozen om alle schulden die onderdeel waren van het akkoord op te lossen.

Naarmate de hersteloperatie langer duurde ontstond er meer ongelijkheid tussen gedupeerde ouders in een schuldregeling en gedupeerde ouders zonder schuldregeling. Gedupeerde ouders in een schuldregeling waren gunstiger uit. In 2022 ging het SBN-loket open. Ook verlenen alle publieke schuldeisers al geruime tijd direct kwijtschelding van schulden binnen de reikwijdte van de aanpak wanneer zij gegevens ontvangen dat de ouder als gedupeerde ouder is beoordeeld door UHT. Dit alles maakte de datum invoering van de Wet (5 november 2022) een logisch moment om de reikwijdte van de schuldenaanpak voor ouders in een schuldregeling gelijk te trekken met die van andere ouders. De aanleiding om onderscheid te maken is niet meer aanwezig.